

PUTIN, SENSE PLA B A TXETXÈNIA

384

FEBRER
2016**Marta Ter**, analista de l'Observatorio Eurasia

Ramzan Kadírov ho ha tornat a fer. Amb les seves **amenaces** contra polítics russos opositors i dissidents, titllant-los d'*enemics* i *traïdors* de la pàtria, i oferint-se ell mateix a exercir un paper central en la seva eliminació, el president txetxè ha posat, un altre cop, en un compromís el Kremlin, que continua mostrant-se indulgent amb els seus exabruptes.

Ramzan Kadírov va arribar al poder a Txetxènia el 2003, just després que el seu pare, Akhmad Kadírov, fos assassinat en un atemptat a Grozni. La primera imatge que Rússia va tenir del jove Kadírov va ser la d'un **xicot en xandall**, que no arribava als trenta anys, presentant-se davant Vladímir Putin al Kremlin, disposat a assumir el comandament de la díscola regió txetxena. D'aleshores ençà, el president rus ha donat suport sense cap mena de fissura als successius mandats de Kadírov, amb ingents sumes de diners i carta blanca per governar Txetxènia, que ha passat a ser el seu feu privat. A canvi, amb mà de ferro, el líder txetxè ha sabut mantenir a ratlla el separatisme i el radicals islamistes.

Putin ha estat el valedor de Kadírov mentre aquest construïa una vertical de poder semblant a la del president, encara que amb mètodes bastant més expeditius i violents. A aquest efecte, Kadírov es va envoltar, fonamentalment, d'exguerrillers txetxens, oferint-los amnistia i protecció, o bé obligant-los a formar part del que acabaria sent el seu exèrcit privat. Amb aquest grup de combatents, i protegit per l'FSB i pel president rus, Kadírov es va desfer de qui podia fer-li ombra en el control de Txetxènia: el clan Iamadàiev. Sulim i Ruslan Iamadàiev, comandants del batalló Vostok, una de les poques unitats militars a Txetxènia que no se subordinaven a Kadírov, sinó a l'Exèrcit rus i al GRU (serveis d'intel·ligència militar russos), van ser assassinats a Moscou el 2008, i a Dubai el 2009, respectivament.

La policia de Dubai va acusar Adam Delimkhànov, cosí de Kadírov i, en aquells moments, cap de les forces txetxenes, d'organitzar l'assassinat de Sulim Iamadàiev. El nom de Delimkhànov ja havia sonat anteriorment, lligat a un altre assassinat, el del coronel txetxè **Movladi Baissàrov**, que no es va voler sotmetre a Kadírov i va denunciar els abusos que s'estaven produint a Txetxènia. Va acabar cosit a trets en ple centre de Moscou a finals del 2006. Però la *krysha* —protecció, en el subm3n criminal rus— de Kadírov i el seu entorn més proper es mantenia intacta

i, així, al desembre del 2007, Delimkhànov es va convertir en diputat de la Duma pel partit de Putin, Rússia Unida, on continua avui en dia.

En la darrera dècada, s'han produït diversos assassinats selectius de persones crítiques amb el Govern txetxè. En la majoria dels casos, els autors materials dels crims eren txetxens a sou, que van ser condemnats. Però els autors intel·lectuals dels assassinats mai es van arribar a identificar. Així va succeir en el casos d'**Umar Israïlov**, un txetxè que havia servit en les forces especials de Kadírov i que estava disposat a acusar-lo davant del Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg de segrestos i tortures quan va ser abatut a trets el 2009 a Viena; de la periodista Anna Politkóvskaia, assassinada amb arma de foc per un comando txetxè el 2006, i de l'activista Natalia Estemírova, segrestada per uns homes a Grozni i trobada al dia següent amb el cos cosit a bales en una cuneta.

El darrer d'aquests crims polítics amb *segell* txetxè és el de l'opositor Borís Nemtsov, **assassinat el mes de febrer del 2015 a prop del Kremlin**. Els sospitosos d'haver comès el crim són homes propers a Kadírov, tots ells pertanyents als serveis de seguretat txetxens. El principal sospitós de l'assassinat és Zaïr Dadàiev, subcomandant del batalló txetxè Séver, que fins i tot va ésser condecorat pel Kremlin amb la Medalla al Valor. Després que se'n coneguessin les detencions, Kadírov es va referir a Dadàiev com un «autèntic patriota rus». Un Dadàiev que és, a més, un estret col·laborador d'Alibek Delimkhànov, comandant del batalló Séver i germà d'Adam Delimkhànov. Tots ells formen part de l'entorn més proper de Kadírov. Però la policia no ha trobat encara l'organitzador de l'assassinat. Dadàiev i quatre txetxens més de baix perfil han estat detinguts i aviat seran jutjats, però la cadena de responsabilitats no ha arribat més amunt. En part, perquè la Fiscalia General i el Comitè d'Investigació de Rússia s'han vist impossibilitats d'interrogar segons quines persones a Txetxènia.

I és que en molts aspectes, sembla que a Txetxènia les institucions federals no funcionin. A l'abril del 2015 hi va haver una operació policial conduïda per les forces russes del Ministeri de l'Interior en territori txetxè, en la qual va morir un delinqüent. Després d'aquest succés, Kadírov va donar l'ordre als seus agents de «disparar a matar» sobre qualsevol força de seguretat d'altres llocs de Rússia que duguessin a terme operacions a Txetxènia. És a dir: Txetxènia és el seu vedat, i ningú hi pot actuar sense el seu consentiment.

Ara, amb les seves **amenaces recents** contra els «enemics del poble» i proposant-se com una figura clau en la seva neutralització, Kadírov insisteix novament a ampliar els dominis del seu feu i esdevenir imprescindible a Moscou. Proclama als quatre vents que és un patriota, jura lleialtat a Putin i li ofereix el seu contingent de milers de «voluntaris» disposats a entrar en combat. Fa uns mesos, Kadírov **va congregat** més de 10.000 homes de les seves forces de seguretat a l'estadi de futbol de Grozni i va declarar: «Som la infanteria de combat de Vladímir Putin. Tenim desenes de milers de persones especialment entrenades, i demanem al líder rus que ens consideri com una unitat especial formada per voluntaris. Som conscients que Rússia té el seu exèrcit regular,» però, afegia Kadírov, «hi ha feines que només es poden resoldre a través de voluntaris, i nosaltres ens en podem ocupar.» Aquests *voluntaris* ja van lluitar contra les forces de Kíev a Donbass, Ucraïna, i segons Kadírov, ara mateix també estan combatent a **Síria**, donant suport des del terreny als bombardejos de l'aviació russa i d'al-Assad.

Però Kadírov pot estar jugant amb foc en voler guanyar pes a Moscou amb el seu «exèrcit de voluntaris», apoderant-se d'un espai que, tradicionalment, han ocupat altres cossos de seguretat russos (Interior, Defensa, FSB o GRU). Putin ha permès que Kadírov creixi i desenvolupi un sistema de poder piramidal sustentat en relacions personals. Molts dels homes que conformen el seu exèrcit privat són antics insurgents que van lluitar contra Rússia i que l'odien, i que, per tant, se senten

subordinats tan sols a Kadírov. Així mateix, les relacions entre Moscou i Grozni es basen en el vincle personal Putin-Kadírov, i el líder txetxè mostra el seu respecte i lleialtat a Putin, no al conjunt de Rússia.

Per tot això, Putin es troba en una posició realment delicada respecte a Kadírov. Si altera el fràgil equilibri existent, que d'alguna manera serveix de contenció en el Caucas, no se sap ben bé què podria ocórrer. Putin n'és conscient i tolera Kadírov perquè, possiblement, no tingui cap altra alternativa millor. No hi ha pla B per a Txetxènia.